

TIRE TE BA HEBERUBA KUA

Ba ñ yē wi u tire te yorua. Gaba nεε, Pəluwa u tu yorua yèn sō ba Timōten gari m̀ te sō, wiru 13:23. Ba ko n tu yoruawa bu sere Yerusalemun sāa yeru kəsuku, wiru 10:11.

Saa ye ba tire te yorua, Heberu be ba Yesu naane doke ba dam kērun bukata m̀. Domi ben gabu ba wāa sika sō. Ma ba wuramō ben yellun yāki yāki sō. Yeniba kpuron sōna ba tire te yorua bu ka Yūu be sōasi ma ben yellun yāki yāki kpuro yi kpa. Yesu Kirisi u yellun wooda kpuro yibia ye u gu. U kua yāku kowo tənwero wi u Yuuban yāku kowo tənwerobu kpuro kere.

Tire te, ta maa sun sōmō ma Yesu u Gusunōn gōradoba kere ka Mōwisi ka Aroni ka Yosue. Meya nōō m̄wεε kpa te Yesu u sun kua tē, ya kere ye Gusunō u Mōwisi kua. Domi Yesu u na u ka yellugii te yibia kpa u sun yakia ye kpuron kookoosun di.

Tire ten kpunaa

1. Gusunō u ka tambu gari m̀ saa yellun di, wiru 1:1-3.
2. Yesu u kpuro kere, wiru 1:4n di sere wiru 10:18.
3. Be ba gbia ba Gusunō naane doken seeda, wiru 10:19n di sere wiru 13:19.
4. Domaru ka dam kēru, wiru 13:20-25.

Gusunō u gari gerua

win Biin min di

¹ Gasō Gusunō u ka besen sikadoba gari kua nōn dabinu ka swaa dabinu saa win sēmōbun min di.

² Adama sanam dāakim meni sɔɔ u ka sun gari kua saa win Biin min di. Bii wiya u handunia taka kua, Gusunɔ u maa nùn gɔsa u ka nùn gāanu kpuro nɔmu bɛria. ³ Win yiiko ya sɔɔsiramɔ win min di. Bii wi, u sãa Gusunɔn tii tiin weenasii, u maa baayere kpuro neni ka win gari damgii. Ye u tɔmbu sārasia ben toranun di u kpa, u da u sina wɔllɔ Gusunɔ dam kpurogiin nɔm geuɔ.

Gusunɔn Bii

u Gusunɔn gɔradoba kere

⁴ Nge mɛ Gusunɔ u win Bii yĩsiru kã te ta win gɔradobaginu kpāaru kere, nge mɛya maa Bii win tii u Gusunɔn gɔradoba kere. ⁵ Ka gem, Gusunɔ u n win gɔradoban goo sɔɔre u nɛɛ,

“Wuna a sãa nen Bii.

Gisɔra na kua wunen tundo.”

N n maa mɔ win gɔrado goo u ka yã ye u nɛɛ,

“Kon ko win tundo,

u koo maa ko nen bii.”

⁶ Adama saa ye u win Bii yeruma gɔriɔ handunia sɔɔ u nɛɛ,

“Gusunɔn gɔradoba kpuro bu yiuro bu nùn sã.”

⁷ Wee ye u gerua win gɔradoban sɔ. U nɛɛ,

“Gusunɔ u win gɔradoba kuawa nge woo,

ma u win sɔm kowobu kua nge dɔɔ yari.”

⁸ Adama win Biin sɔna u nɛɛ,

“Gusunɔ, ba wunen bandu swĩi sere ka baadommaɔ.

Gema a ka wunen bandu neni.

⁹ A gea kĩ ma a kɔsa tusa.

Yen sɔna Gusunɔ wi u sãa wunen Yinni u nun gɔsa.

U maa nun nuku dobu wẽ

ye u ka nun aye bɛɛregiru wẽ

te ta wunen kpaasibuginu kpāaru kere.”

¹⁰ U maa kparam nɛɛ,

“Yinni, toren di wuna a tem taka kua.

Wunen noma a maa ka wollu kua.

¹¹ Ye kpuro ya koo doona adama wunen kaa n wāa.

Ya koo tākuru ko nge yānu.

¹² Kaa ye kure nge yaberu.

Ya ko ya n maa kāsīmōwa nge yānu.

Adama wunen, wuna mi, a ñ tākuru mō.”

¹³ Gusunō kun maa win gōradoban goo sōore u nɛɛ,

“A sinō nen nom geuō

sere n ka nun wunen yiberēba taarea.”

¹⁴ N n mēn na, mba wollun gōradoba ba sāa. Ba sāawa hundeba be ba Gusunō sāamō. Bera u ra maa gōri bu da bu be ba koo faaba wa somi.

2

Faaba ye, ya kpā too

¹ Yen sō, n weenɛ su gari yi sa nua nenɛ sim sim kpa su ku ka nim doona. ² Gari yi wollun gōrado ba ka na, yi yin dam sōosi sere baawure wi u yi sara ñ kun mɛ wi u ñ yi mēm nōwɛ, u sɛɛyasiabu wa bi u ka weenɛ. ³ N n mēn na, amōna sa ko ka kpī su sɛɛyasiabu suuri, sà n faaba baka yen bweseru atafiiru kua. Yinnin tii u gbia u faaba yen gari nōosia. Yen biru be ba yi nua ba sun yi sōowa ba sire ma gema. ⁴ Saa ye sōora Gusunō u ben seeda dam sosi ka yīrenu ka maamaaki ka sōm dangii bwese bweseka. U maa kparam tōmbu Hunde Dɛɛron kēnu bōnu kua nge mɛ u kī.

Wi u tōmbu kparamō

bu ka faaba wa

⁵ Geema, n ñ mǎ wǎllun gǎradobara Gusunǎ u handunia ye ya koo nan dam wē, yèn gari sa mǎ.

⁶ Adama Gusunǎn gari sǎǎ, gǎǎ u gerua u nɛɛ,
“Yinni Gusunǎ, mba tǎnu sǎa a n sere ka nùn yaaye.

Wara ra n tǎnu a n sere ka nùn nǎarimǎ.

⁷ A nùn kua u wunen gǎradoba kǎmiɛ fiiko.

Ka mɛ, a nùn yiiko ka bɛɛɛɛ wē nge sunǎ.

⁸ A nùn kua wirugii taka koorra kpuron wǎllǎ.”

Sanam mɛ Gusunǎ u tǎnu dam wē gǎanu kpuron wǎllǎ, gǎanu sari ni u ñ deri nu nùn wiru kpīiya.

Adama sa ñ gina wa ma gǎa ni kpuro nu nùn wiru kpīiyɛ.

⁹ Ka mɛ sa Yesu wa. Saa fiiko sǎǎ ba nùn kua wi u ñ Gusunǎn gǎradoba tura, kpa u ka gbi tǎmbu kpuron sǎ Gusunǎn durom saabu. Tē, sa nùn waamǎ ka win yiiko ka bɛɛɛɛ nge sunǎ, win gǎǎ wi u gun sǎ.

¹⁰ Ka gem, n weenɛ Gusunǎ wi u kpuro taka kua ma ya wǎa win sǎ, u Yesu ko tǎn giro nǎni swǎaru sǎǎ, kpa u ka tǎn dabinu ko win bibu be ba koo win yiiko bǎnu ko. Domi Yesu wiya u bu kparamǎ bu ka faaba wa.

¹¹ Yesu wi u tǎmbu sǎrasiamǎ ben toranun di, wi ka be ba sǎre ba kua tundo turon bibu. Yen sǎna sekura kun nùn mǎ u ka bu soku wigibu

¹² sanam mɛ u nɛɛ,
“Yinni Gusunǎ, kon nɛgibu wunen gari sǎ.

Kon nun siara ka womusu mi ba mɛnnɛ.”

¹³ U maa kpam nɛɛ,
“Kon nɛn naanɛ doke Gusunǎ sǎǎ.”

Yen biru kpam u nɛɛ,
“Nɛ wee ka bii be Gusunǎ u man kǎ.”

¹⁴ Nge mɛ bii be, ba wasi mǎ ka yɛm, Yesu win tii u kua nge be. U kua mɛ kpa u ka gbi. Win gǎǎ wi, u Yibirisi kpeerasia ye ya raa gǎǎn dam nɛni.

¹⁵ Kpa u maa ka bu yakia be ba sǎa nge yobu ben

wāaru kpuro sɔɔ gɔɔn bɛrum sɔ. ¹⁶ Ka gem, n n̄ mɔ win gɔradobara u somiru na, Aburahamun biba u somiru na. ¹⁷ Yen sɔna u n̄ koo ko u kun ka win wɔnɔbu weene kpuro sɔɔ, kpa u ka ko ben yāku kowo tɔnwero w̄i u wɔnwɔndu ka naane mɔ Gusunɔn sɔmburu sɔɔ, kpa u ka tɔmbun torarun yākuru ko. ¹⁸ Tɛ, u koo kp̄i u bu somi be ba wāa kəkiribu sɔɔ yɛn sɔ win tii u n̄ni swāaru wa kəkiribu sɔɔ.

3

Yesu u Mɔwisi bɛɛɛ kere

¹ Yen sɔ nɛgibu, bɛɛ be Gusunɔ u soka i ka ko wigibu, i de i n̄ Yesu mɛɛra w̄i Gusunɔ u gɔrima u ka ko yāku kowo tɔnwero w̄in seeda sa dimɔ. ² Wiya u ka Gusunɔ turo yāra w̄i u n̄n̄n̄ gɔsa sɔmbu ten saabu nge mɛ Mɔwisi u kua win sɔmburu sɔɔ Gusunɔn yɛnugibu kpuron suunu sɔɔ. ³ Wi u yɛnu kua u bɛɛɛ mɔ u kere yɛnu gen tii. Nge mɛya Yesu u ka bɛɛɛ baka nɛ ye ya Mɔwisigia kere. ⁴ Geema, yɛnu baagere ga gen yēro mɔ, adama Gusunɔwa u sāa kpuron yēro. ⁵ Mɔwisi u kua sɔm kowo naanɛgii Gusunɔn yɛnugibu kpuron suunu sɔɔ u ka garin seeda di ȳi Gusunɔ u koo ra gere. ⁶ Adama Kirisi u sāa Bii naanɛgii w̄i Gusunɔ u kua win yɛnu yēro. Bɛsɛra sa sāa win yɛnugibu sà n̄ ȳiyɔbu mɔ sere ka n̄rɔ ka toro sindu ka naane.

Wɛra te Gusunɔ u wigibu

wɛɛmɔ

⁷ Yen sɔna nge mɛ Hunde Dɛɛro u gerua,
 “I n̄ Gusunɔn n̄ɔ n̄ɔmɔ gisɔ,
⁸ i ku de bɛɛn ḡrusu bɔbia

nge mε bεen baababa ba kua
 dōma te ba Gusunō seesi
 ka sanam mε ba win laakari mεera gbaburu sōō.

⁹ Miya ba man wēera ka laakari mεeribu.

Ba maa wa ye na kua sere wōō weeru.

¹⁰ Yen sōna na ka tōn be mōru kua.

Ma na nεε, baadommawa ba toramō ben bwisikunu
 sōō.

Ba ñ nεn swεε tuba.

¹¹ Na mōru kua ma na bōrua na nεε,

ba ñ sisi bu ka man wēra mi na wēre.”

¹² Yen sō negibu, i tii laakari koowo, i ku de bεen
 goo u n gōru kōsu mō ge ga ñ naane doke, ge ga
 koo nùn biru wurasia Gusunō, Yinni wason min di.

¹³ Adama i n dam kēenamō baadomma saa yè sōō ba
 mō gisō, kpa bεen goo u ku de toraru tu win nōni
 wōke tu win gōru bōbiasia. ¹⁴ Geema, sa kua be ba
 gbinne ka Kirisi sà n toro sindu mō sere ka nōrō te
 sa mō toren di.

¹⁵ Nge mε Gusunōn gari gerumō,

“I n Gusunōn nōō nōōmō gisō,

i ku de bεen gōrusu bōbia

nge mε bεen baababa ba kua

dōma te ba nùn seesi.”

¹⁶ Berà be ba Gusunōn nōō nua ma ba nùn seesi.
 Beya be Mōwisi u kpara kpuro saa Egibitin di.

¹⁷ Berà Gusunō u ka mōru mō sere wōō weeru. Beya
 be ba tora ma ba gbisuka gbaburu sōō. ¹⁸ Sanam mε
 Gusunō u bōrua u nεε, “ba ñ sisi bu ka man wēra mi
 na wēre,” berà u ka yā ma n kun mō be ba ñ nùn
 mεm nōōwε. ¹⁹ Nge mεya sa wa ma ba ñ kpīa ba due
 wēra yee te sōō yèn sō ba ñ naane doke.

4

¹ Gusunɔ u sun nɔɔ mwεεru kua u nεε, sa ko kpĩ su du mi sa ko wēra ka wi sannu. N n mɛn na, su laakari ko, kpa bεεn goo u ku raa deemε u wēra yee te bia. ² Domi ba sun Labaari gea waasu kua nge mε ba bu kua be ba gasɔ wāa gbaburu sɔɔ. Ba gari yi nua, adama yi ñ bu arufaanĩ gaa kue domi sanam mε ba yi nua, ba ñ yi naanε doke. ³ Bεε be sa naanε doke, sa ko du wēra yee te sɔɔ tèn sɔ Gusunɔ u nεε, “Na mɔru kua ma na bōrua na nεε, ba ñ sisi bu ka man wēra mi na wēre.”

U gari yi gerua baa mε win sɔmbura kpa saa mìn di u handunia taka kua. ⁴ Ka geema, gam gum Gusunɔn gari sɔɔ ba sɔɔ nɔɔba yirusen gari gerua ba nεε, “Gusunɔ u win sɔmburu kpuro deri u wēra sɔɔ nɔɔba yiruse.” ⁵ Ma Gusunɔ u kpam gari tee yi gerua u nεε, “Ba ñ sisi bu ka man wēra mi na wēre.” ⁶ Be ba gbia ba Labaari gea ye nua ba ñ due wēra yee te sɔɔ yèn sɔ ba ñ mɛm nua. N n mɛn na, ayera wāa gina gabu bu ka du te sɔɔ. ⁷ Yen sɔna Gusunɔ u kpam tōru yii te u soka gisɔ. Wɔɔ dabinun biru u ten gari gerua saa Dafidin min di, nge mε sa wa kɔ. U nεε,

“I n Gusunɔn nɔɔ nɔɔmɔ gisɔ,
i ku de bεεn gōrusu bɔbia.”

⁸ Geema, Yosue ù n daa tɔn be kpara u ka dua wēra yee te sɔɔ, Gusunɔ u ñ daa maa tōru garun gari mɔ. ⁹ N n mɛn na, wēra te ta ka Gusunɔn sɔɔ nɔɔba yirusegiru weenε, ta wāa Gusunɔn tɔmbun sɔ. ¹⁰ Domi wi u dua Gusunɔn wēra yerɔ u win sɔmburu deriwa nge mε Gusunɔ u wigiru deri. ¹¹ N n mɛn na, su hania ko su ka du wēra yee te sɔɔ, kpa

goo u ku ko mem nɔɔ sarirugii nge tɔn be, kpa u kam ko.

¹² Domi Gusunɔn gari yi wasi yi maa dam mɔ. Yi nɔɔ do n kere takobi ye ba dɛera biru ka wuswaa. Yi dam mɔ yi ka tɔnun gɔru ka win hunde sɔku ka maa win gbinnu sere yu kpɛru girari. Yi tɔnun gɔrun kɪru ka gen bwisikunu sirimɔ. ¹³ Gãanu sari ni nu Gusunɔ berue win taka koorɔ sɔɔ. Kpuro ya wukiarewa ya yii win wuswaaɔ. Wiya bɛsɛ kpuro sa ko maa bɛsɛn wãaru tusia.

Yesu,

yãku kowo tɔnwero boko

¹⁴ Ka geema sa yãku kowo tɔnwero boko mɔ wi u tura sere Gusunɔn mi, wiya Yesu Gusunɔn Bii. N n mɛn na, su yãra dim dim bɛsɛn seeda ye sa di sɔɔ. ¹⁵ Domi sa yãku kowo tɔnwero mɔ wi u koo kpɪ u ka sun duura bɛsɛn dam sariru sɔɔ yɛn sɔ ba nɔn kɔkura gãanu kpuro sɔɔ nge bɛsɛ, adama u n durum koore. ¹⁶ N n mɛn na, su Gusunɔ duromgiin sina turaru susi ka toro sindu kpa su ka wɔnwɔndu wa ka durom mɛ mu koo sun somi saa ye sa mɛn bukata mɔ.

5

¹ Yãku kowo tɔnwero baawure wi ba gɔsa tɔmbun suunu sɔɔn di, ba nɔn yiiwa u ka Gusunɔ sã ben sɔ. U ra Gusunɔ ben kɛnu wɛ kpa u yãkunu ko ben toranun sɔ. ² U koo kpɪ u suuru ko ka yɛru sarirugibu ka be ba swaa sare yɛn sɔ win tii u dam biare. ³ Yen sɔna maa, u n koo ko u kun yãkunu kue win tiin toranun sɔ nge mɛ u mɔ tɔmbuginun sɔ. ⁴ Goo kun kpɛ u tii yãku kowo tɔnwerorun bɛɛɛ

wě. Gusunɔwa u ra tɔnu gɔsi u wě nge mɛ u Aroni kua.

⁵ Nge mɛya Kirisi kun tii yāku kowo tɔnwerorun yiiko wě. Gusunɔwa u nùn ye wě wi u nɛɛ,

“Wuna nɛn Bii.

Gisɔra na kua wunɛn tundo.”

⁶ Gam gum maa u kpam gerua u nɛɛ,

“Wuna kaa ko yāku kowo ka baadommaɔ nge Mɛɛkisiɔeki.”

⁷ Yesun handunian wāaru sɔɔ u Gusunɔ kana wi u koo kpī u nùn wɔra gɔɔn nɔman di. U maa nùn suuru kana ka wuri bɛkɛ ka yīresu. Ma Gusunɔ u nùn swaa daki win wii kpīibun sɔ. ⁸ Baa mɛ u sāa Gusunɔn Bii, u mɛm nɔɔbu gia nɔni swāa te u wan sɔ. ⁹ Ye u yiba u kpa, u ka faaba na ye ya ku ra kpe, be kpuron sɔ be ba nùn mɛm nɔɔwa. ¹⁰ Ma Gusunɔ u nùn kua yāku kowo tɔnwerɔ nge Mɛɛkisiɔeki.

Naane doke deribun kirɔ

¹¹ Gāa dabinu wāa ni sa ko kpī su gere gari yin sɔ, adama ya sɛ n ka bɛɛ yi tubusia domi i kua be gari ku ra yeeri fuuku. ¹² Saa ya tura i ka ko keu koosiobu. Ka mɛ, i gina goon bukata mɔ wi u koo bɛɛ Gusunɔn garin torubu sɔɔsi. Bɛɛ be n weenɛ i n dīa daki dimɔ, i kpam bɔm bukata mɔ. ¹³ Wi u bɔm nɔrumɔ kpuro biiwa, u n Gusunɔn gari geen dɔɔnɛ mɔ. ¹⁴ Adama dīa daki sāawa guro gurobun dīanu be ba gea ka kōsan wunanabu gia yèn sɔ ba yen dɔɔnɛ mɔ.

6

¹ N n mɛn na, su Kirisin garin torubu deri kpa su da wuswaaɔ su ka ko tɔn yebunu. Su ku maa gari yin kpɛɛkpɛɛku sura, gera gōru gɔsiabu

kookoo kamgisun di ka naane dokebu Gusunə sɔɔ,
 2 ka wasi dɛɛɛrasiabun woronu ka nəman sɔndibu
 yākurun wəllə ka gərībun seebun gari ka sian
 siribu. 3 Wuswaa daa biya sa ko hania ko Gusunə
 ʔ n wura.

4 N n ben sɔn na, be ba raa yam wa Gusunən
 gari sɔɔ, ma ba win kēnu denda, ma ba bənu wa
 Hunde Dɛɛro sɔɔ, 5 ma ba wa ma Gusunən gari wā,
 ma ba sian wāarun dam gia, 6 yen biru bə n biru kisi
 ba naane dokebu deri mam mam, n n maa koorə
 bu bu gōru gəsiasia. Domi ba kɔpam Gusunən Bii
 kɔpaməwa ben tii dāa bunanarə ma ba nən sekuru
 dokemə batuma sɔɔ.

7 Sanam mɛ tem mu guri nim nərumə kiri kiri ma
 mu dīanu kpiisiamə ni nu koo mɛn yērobu arufaani
 kua, Gusunə u ra mu domaru kuenta. 8 Adama mən
 n saki ka awii kpiimə mu n garu koorə. N n sosi
 Gusunə u koo mu bōrusi, amɛn biru kɔpa mu dāɔ
 mwaara.

9 Adama kinasibu, baa sà n gari yin bweseru
 gerumə, sa bɛɛ naane sãa sa yiyo ma i ko n waa
 faaban swaa sɔɔ. 10 Gusunə u sãawa gemgii, u n
 bɛɛn sɔmburu duarimə ka ki te i sɔɔsi win yisirun
 sɔ, sanam mɛ i wigibu nəəri nge mɛ i bu nəərimə tɛ.
 11 Ka mɛ, sa ki bɛɛn baawure u n hania ye mə sere ka
 nərə, kɔpa ye i yiyo yu ka koorə mam mam. 12 Sa n ki
 i ko nge be ba temanabu kɔpana, adama i bu saario
 be ba naane doke ma ba temana ba ka tubi dimə ye
 Gusunə u bu nəə mwɛɛru kua.

Gusunən nəə mwɛɛ

te ta n sika mə

13 Sanam mɛ Gusunə u Aburahamu nəə mwɛɛru
 kua, ka yen bōri sanna. U bōrua ka win tiin yisiru

yèn s̄oo sari wi u maa nùn kere wìn yĩsiru u koo ka b̄ore. ¹⁴ U n̄εε, kon nun domaru kua ka gem, kon de wun̄εn bweseru tu dabia. ¹⁵ Nge m̄εya Aburhamu u t̄εmana, ma u wa yèn n̄oo m̄w̄ε̄ru Gusun̄o u nùn kua. ¹⁶ T̄ombu bà n b̄ōrum̄o ba ra b̄ōrewa ka wi u bu keren yĩsiru, kpa b̄ōri yi, yi ben gari sire kpa yi sikirin̄osu kpuro kpeesia. ¹⁷ Nge m̄εya Gusun̄o u k̄ia u be ba koo k̄ēru m̄wa te u bu n̄oo m̄w̄ε̄ru kua s̄ōsi kpasasa ma win gari kun k̄obiar̄o. Yen s̄ōna u n̄oo m̄w̄ε̄ru kua u sire ka b̄ōri. ¹⁸ N n̄ m̄en na, gari yiru w̄aa yi yi ñ k̄osir̄o, yì s̄oo Gusun̄o kun kp̄ē u weesu ko. Yiya yi sun dam k̄aa gem gem b̄ε̄ε be sa kuku yeru kasu, kpa su ka wa su m̄wa ye sa ȳiȳo ba sun yiyiye. ¹⁹ Ȳiȳo bi, bu b̄ε̄sen ḡōru n̄eni sim sim nge goo nimkuun marutia gu ku ka k̄ōra. Bu dam m̄o, bu ñ sika m̄o, ma bu dua sere Gusun̄on w̄aa yerun suunu s̄oo. ²⁰ Miya Yesu u ḡbia u dua b̄ε̄sen s̄o u kua ȳaku kowo t̄n̄wero ka baadommāo nge M̄ε̄k̄isid̄eki.

7

M̄ε̄k̄isid̄eki u s̄aa sun̄o

ka maa ȳaku kowo

¹ M̄ε̄k̄isid̄eki wi, u s̄aawa Salemun sun̄o ka W̄orukoon ȳaku kowo. Ye Aburhamu u sinambu tabu diima u wee, yera M̄ε̄k̄isid̄eki nùn senn̄o da u nùn domaru kua. ² Aburhamu u ye u waama b̄ōnu kua ma u w̄okuru baateren w̄oll̄o tia tia sua u nùn w̄ē. Gbiikaa win yĩsirun tubusiana sun̄o gemgii. Yen biru u s̄aa Salemun sun̄o, yen tubusiana alafian sun̄o. ³ Goo kun win tundo ka win m̄ero ka win sikado goo ȳē. Ba ñ win marubu ka win ḡōn gari koore. U ka Gusun̄on Bii weene, u s̄aawa ȳaku kowo ka baadommāo.

⁴ I mæerio nge mε durə win kpāara nε. Domi Aburhamu bεsen sikado boko u gāa gee ni u tabu diima u ka wee bənu kua, ma u wəkuru baateren wəllə tia tia sua u nùn wē. ⁵ Wooda ya Lefin bibu be ba sāa yāku kowobu yiire bu de Isireliba bu ben məru kpuro bənu ko, kpa bu wəkuru baateren wəllə tia tia sua bu bu wē. Be ba bu bənu ye wēemə ba sāa ben dusibu, ben tii maa Aburhamun biba. ⁶ Adama Mεekisidεki u n̄ yara Lefin bweserun di. Ka mε, Aburhamu u nùn bənu ye wē. Yen biru Mεekisidεki u nùn domaru kua, wi, wi Gusunə u nəə mwεε ni kua. ⁷ Sika gaa sari, wi u bo wiya u ra yākabu domaru kue. ⁸ Lefin bibu, be ba wəkuru baateren wəllə tia tia mwaamə ba sāa be ba ra gbi, adama Mεekisidεki, wi, u sāa wi u n̄ gbimə nge mε Gusunən gari gerua. ⁹ Tē, su gere ma sanam mε Aburhamu u nùn bənu ye wē, Lefi wìn biba bənu mwaamə u maa bənu ye wē win tii saa Aburhamun min di. ¹⁰ Domi baa mε ba n̄ gina nùn mara sanam mε, u wāa win baaban wasi səə ye u ka Mεekisidεki yinna.

¹¹ Wooda ye Gusunə u Isireliba wē yera yāku kowo Lefigiba ka səmburu m̄. Tē, yāku kowo be, bā n səmburu kua te ta yiba, n n̄ tilasi yāku kowo tuko goo u kpam na wi u sāa nge Mεekisidεki wi u n̄ sāa Aronin bweseru. ¹² Domi bā n yāku kowobun bweseru kəsa tilasi bu maa wooda kəsi. ¹³ Geema bεsen Yinni wi gari yi, yi ka yā, u sāawa bweseru garugii tən tamba kun yāku kobun səmburu koore. ¹⁴ Domi sa yē ma ba nùn marawa Yudan bweseru səə. Məwisi kun maa bwese ten gari gerua yāku kowobun gari səə.

Yāku kowo goo

wi u sãa nge Mɛɛkisiɔeki

¹⁵ Gari gɛɛ wee yi yi ye kpuro bururasiamɔ. Yãku kowo tuko goo yara wi u sãa nge Mɛɛkisiɔeki. ¹⁶ Ba ñ nùn kue yãku kowo marumarurun di ma n kun mɔ ka wãaru te ta ku ra kpen dam. ¹⁷ Ka geema, Gusunɔn gari gerua win sã yi nɛɛ,
 “Wuna kaa ko yãku kowo ka baadommaɔ
 nge Mɛɛkisiɔeki.”

¹⁸ Nge meya ba ka wooda gura go yèn sã ya ñ dam mɔ ya ñ maa arufaani mɔ. ¹⁹ Geema, Mɔwisin wooda ya ñ gãanu ganu yibie. Adama tẽ, sa swaa gea mɔ yèn min di sa ko Gusunɔ susi.

²⁰ Yen biru Gusunɔ u bõrua. Beɔnɔ ba kua yãku kowobu n ñ ka bõri. ²¹ Adama wi u Yesu kua yãku kowo u ye kuawa ka bõri u nɛɛ,
 “Yinni Gusunɔ u bõrua.
 U ñ maa win gari seeyamɔ.
 U nɛɛ, kaa ko yãku kowo ka baadommaɔ.”

²² Yen sãna Yesu ka sun nɔɔ mwɛɛru naawa te ta buram bo.

²³ Mi Yesun gari ka yãku kowo ben gari yi kpam wunana wee. Yãku kowo be, ba dabia yèn sã gɔɔ ku ra wure ba n wãa sɔmbu te sɔɔ ka baadomma,
²⁴ adama Yesu u ko n wãawa ka baadommaɔ. Ba ñ maa win yãku kowo sɔmburu suamɔ bu goo wẽ. ²⁵ Yen sãna u koo kpĩ u bu faaba ko tẽn di ka baadommaɔ be ba Gusunɔ susimɔ win min di, domi u wãawa u ka Gusunɔ suuru kana ben sã.

²⁶ N n mɛn na, Yesu sãawa yãku kowo tɔnwero win bukata sa mɔ. U Gusunɔ wẽre, u dɛere, u ñ durum koore. Wi ka durumgibu ba wunane. Ba nùn sua ba ka da sere wɔllɔ. ²⁷ U ñ sãa nge yãku kowo tɔnwero beɔnɔ. U ñ baadomman yãku kobun bukata mɔ, gbiikaa win tiin toranun sã ka

sere gabuginu. U yāku teeru kua te ta tura sere ka baadommaṁ sanam mε u ka win tii abaru kua. ²⁸ Mawisin wooda ya dam sarirugibu kua yāku kowo tənwerobu. Adama Gusunən gari yi u kua ka bōri, yi yi na woodan biru, yi Bii wi u yiba ka baadommaṁ kua yāku kowo tənwero.

8

Yesu

bεsen yāku kowo tənwero

¹ Tē gari yin wiru wee. Bεε sa yāku kowo tənwero win bweseru mṁ wi u sō wəllṁ Gusunṁ dam kpurogiin sina turarun nṁm geuṁ. ² U yāku kowo tənwerorun sṁmburu mṁ aye dεεraru sṁṁ te ta sāa Gusunən wāa yerun tii tii, te Yinni u kua, n n mṁ tṁnu.

³ Ba ra yāku kowo tənwero gṁsiwa u ka Gusunṁ kēnu wē kpa u yākunu ko. N n mεn na, bεsen yāku kowo tənweron tii u ko n gāanu mṁwa ni u koo ka yākuru ko. ⁴ U n wāa handunia sṁṁ, u n ko n mam sāa yāku kowo domi yāku kowoba wāa be ba ra yākuru ko nge mε Mawisin wooda ya yiiremṁ. ⁵ Yāku kowo ben sṁmburu ta sāa te ta wāa wəllən weenasiru tana ka ten yaayaasu, nge mε Gusunṁ u Mawisi sṁṁwa sanam mε u kī u kuu bekurugiru ko, u nεε, “A de a kuu te ko ta n sāa nge te na nun sṁṁsi guuru wəllṁ.” ⁶ Adama tē ba Yesu sṁmburu nṁmu sṁndia te ta begiru bεεε kere, domi u sāa arukawani ye ya bεεε bon swaa sṁmṁ. Ba arukawani ye bṁkuawa ka nṁṁ mwεε ni nu bεεε bo.

⁷ Arukawani gbiikaa yà kun serere mɔ, n n̄ maa koorɔ gaa yu ye kəsire ko. ⁸ Adama Gusunɔ u win tɔmbu gerusimɔ ye u nɛɛ,

“Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnu ganu sisi n̄ sɔɔ kon ka Isireliba ka Yūdaba arukawani kpaabake.

⁹ Adama ya n̄ ko n s̄aa yèn bweseru na raa ka ben baababa bɔkua

dɔma te na bu n̄mu n̄nuua na yara Egibitin tem di.

Ba n̄ ka n̄n arukawani ye yõre ye na ka bu bɔkua.

Yen s̄ona na bu atafiiru kua.

Yeya Yinni Gusunɔ u gerua.

¹⁰ U kpam nɛɛ, arukawani kpaayee,

ye kon ka Isireliba bɔke am̄n biru.

Kon n̄n wooda doke ben bwisikunu sɔɔ.

Kon ye yorusi ben ḡrusɔ.

Kon ko ben Yinni kpa bu ko n̄n tɔmbu.

¹¹ Goo sari be sɔɔ wi u koo win wuugii n̄ kun m̄e win temgii keu s̄ɔsi u nɛɛ,

u Yinni Gusunɔ gio.

Domi be kpurowa ba ko n̄ man ȳɛ

saa bii piimunun di sere ka bukurobɔ.

¹² Kon bu ben toranu suuru kua.

Na n̄ maa ben toranu yaayamɔ.”

¹³ Sanam m̄e Gusunɔ u arukawani kpaan gari m̄ɔ,

ya geruawa u gbiikaa kua gura. Ye ya maa s̄aa gura

ya tɔkɔ m̄ɔ ya doonɔ.

9

S̄aa temkiru ka w̄rukuru

¹ Arukawani gbiikaa ya s̄aarun wooda m̄ɔ ka maa

s̄aa yeru handunia sɔɔ. ² Ba kuu bekurugiru gira.

Ten aderɔwa ba soka dii d̄ɛɛraru. Miya fitila ga w̄aa

ka tabulu ka Yinni Gusunən pɛɛ. ³ Ta maa dii sɔɔ mɔ ge ba kua ka beku kareru. Geya ba soka dii te ta dɛɛre gem gem. ⁴ Miya kpakorora wāa te ba wura pote tən wəllɔ ba ra turare dɔɔ doke. Miya maa woodan kpakorora wāa te ba maa wura pote. Kpakoro te sɔɔ, weke wuragira wāa, mi ba manna doke ka Aronin dɛka ye ya kpara ka kpee bɛsi mi ba woodan gari yorusi. ⁵ Kpakoro ten wəllɔwa wəllun kɔsobun weenasiba wāa be ba Gusunən yiikon girima sɔɔsimɔ. Ben kasa ya dɛriare ya wukiri mi ba ra yāku yem yɛke toranun sɔ. Adama sa n̄ kpɛ su gāa ni kpuron gari saari tɛ.

⁶ Tɛ, bà n ye kpuro yi yi nge mɛ, yera yāku kowobu ba ra du adɛrɔ ge sɔɔ bu ben sāarun sɔmburu ko. ⁷ Adama yāku kowo tənwerɔ wi turowa u ra du dii sɔɔ ge sɔɔ, wɔɔ ka wɔɔ nən teeru ka yāku yem mɛ u ra Gusunɔ tusie win tiin toranun sɔ ka maa tɔmbuginu ni ba kua yɛru sariru sɔɔ. ⁸ Nge mɛya Hunde Dɛero u sɔɔsimɔ ma swaa ye ya dɔɔ dii te ta dɛɛre gem gem sɔɔ ya n̄ gina kɛniare saa yè sɔɔ adɛrɔ ge, ga wāa, ⁹ domi ga sāawa saa yen weenasia. Ya gerumɔ ma kɛnu ka yāku ni ba Gusunɔ kuammɛ, nu n̄ kpɛ nu tɔnu wi u sāa te mən gɔru dɛɛrasia mam mam. ¹⁰ Domi ya sāawa wasi tənən wooda ye ya ka dim ka n̄rubu ka wasin dɛɛrasiabun woronu yā. Ba wooda ye yi sere kpaa yu ka na.

¹¹ Adama Kirisi nawa u n ka sāa gāa gee ni nu wāa tɛn yāku kowo tənwerɔ. U dua kuru garun min di te ta kpāaru bo ma ta buram bo. N n̄ mɔ tɔmbu ba tu kua. Ta n̄ wāa handunia ye sɔɔ. ¹² Ye Kirisi u dua nən teeru ten dii te ta dɛɛre gem gem sɔɔ ya

tura sere ka baadommaɔ. U n̄ due ka bonu ka naa binun yem. Win tii tiin yema u ka dua, ma u sun yakia sere ka baadommaɔ. ¹³ Ba ra bonu ka naa kinenun yem ka naa ye ba d̄ɔɔ menin torom yēke t̄mbu s̄ɔɔ be ba n̄ d̄ere bu ka d̄era woodan n̄oni s̄ɔɔ. ¹⁴ N n̄ men na, am̄ona Kirisin yem arufaani ko n̄ ne. Domi Gusun̄n Hunde wi u ku ra kpen saabuwa u tii Gusun̄ɔ wē nge yāku te ta n̄ bau m̄ɔ. Win yema mu koo besen ḡōru d̄erasia saa s̄om kamginun di kpa su ka kp̄i su Gusun̄ɔ, Yinni waso s̄ā.

¹⁵ Yen s̄ōna Kirisi u s̄āa n̄ɔɔ mwεε kpaarun swaa s̄om̄ɔ. Win min diya be Gusun̄ɔ u soka ba ḡāa ni nu ku ra kpe tubi dim̄ɔ ni Gusun̄ɔ u bu n̄ɔɔ mwεeru kua. Ba koo kp̄i m̄ε, yèn s̄ō ḡɔɔn gari dua s̄ɔɔ, wi u t̄mbu yakiam̄ɔ ben toranun di ni ba kua n̄ɔɔ mwεε gururun saa s̄ɔɔ.

¹⁶ Domi n̄ɔɔ mwεε ten bweseru tu ka koorā tilasi wi u tu kua u gbi. ¹⁷ Geema, n̄ɔɔ mwεε ten bweseru ta n̄ arufaani m̄ɔ ma n̄ kun m̄ɔ wi u tu kua u gu. Ta n̄ dam gam m̄ɔ saa ye yēro u wasi. ¹⁸ Yen s̄ōna n̄ɔɔ mwεε gbiikuru ta n̄ yibiare sanam m̄ε ba n̄ yem yēke. ¹⁹ Gbiikaa M̄owisi u t̄mbu kpuro wooda baayere n̄ɔɔsia nge m̄ε Gusun̄ɔ u yi. Yen biru u naa binu ka bonun yem sua ka nim, u yāa san swāasu ka is̄ap̄un kikisu kp̄ē, ma u woodan tireru ka t̄mbu kpuro yem m̄ε yēke. ²⁰ Ma u n̄εε, yeniwa yem m̄ε mu woodan gari sire ye Gusun̄ɔ u wē besen s̄ō. ²¹ M̄owisi u maa kuu bekurugii te ka ḡāanu kpuro ni ba ra ka s̄āaru ko yem yēke. ²² Woodan komaru s̄ɔɔ yema mu ra ḡāa dabinu d̄erasie. Toranu kun maa suuru waar̄ɔ ma n̄ kun m̄ɔ ba yem yēka.

Kirisin yākura

durum wɔkama

²³ N weenɛ bu wɔllun gāanun weenasii ni dɛerasia nge mɛ. Adama wɔllun gāanun tii nu yākunun bukata mɔ ni nu bɛɛɛ kere. ²⁴ Domi Kirisi u n̄ due dii dɛeraru sɔɔ te tɔnu kua, te ta s̄a Gusunɔn w̄a yerun weenasiru. U duawa sere wɔllun tii tii sɔɔ u n̄ ka ȳɔ t̄ɛ Gusunɔn wuswaaɔ bɛsɛn s̄ɔ. ²⁵ Yuuban ȳaku kowo tɔnwero u ra du w̄ɔɔ ka w̄ɔɔ dii te ta dɛere gem gem sɔɔ ka yɛm mɛ mu n̄ s̄a win tiigim. Adama Kirisi u n̄ due u ka tii abɔru ko nɔn dabiru. ²⁶ U n̄ kua mɛ, u koo raa nɔni s̄ɔra nɔn dabinu saa toren di. Adama u dua t̄ɛ nɔn teeru sanam d̄aakim meni sɔɔ u ka toraru wuna sanam mɛ u ka tii w̄ɛ nge abɔru. ²⁷ Nge mɛ Gusunɔ u baawure bure u gbi nɔn teeru u sere n̄n siri, ²⁸ nge mɛya Kirisi u tii w̄ɛ nɔn teeru nge abɔru u ka tɔn dabunun toranu sɔbe. U koo maa kurama nɔn mɛeruse, n̄ n̄ mɔ u ka toranu sɔbe, adama u ka bu faaba kowa be ba n̄n mara.

10

¹ Yuuban wooda ya n̄ ḡa gee ni nu w̄a t̄ɛn gari tubusie s̄a s̄a, ya s̄awa nin yaayaasu. Yen s̄na ya n̄ kp̄ɛ yu ka ȳaku tee ni ba ra ko w̄ɔɔ ka w̄ɔɔ t̄ambu dɛerasia mam mam be ba Gusunɔ susimɔ ka ni. ² Tɔn be ba Gusunɔ s̄aamɔ nge mɛn bweseru, b̄a n̄ daa dɛera mam mam ben toranun di, ben ḡɔru ga n̄ koo raa maa bu taare w̄ɛ, ȳakunu kun ko n̄ daa maa w̄a. ³ Adama ȳaku ni, nu s̄awa ni nu koo t̄ambu ben toranu yaayasia w̄ɔɔ ka w̄ɔɔ. ⁴ Domi naa kinɛnu ka bonun yɛm mu n̄ kp̄ɛ mu toranu wuna.

⁵ Yen s̄na, sanam mɛ Kirisi u k̄i u na handunia sɔɔ, u Gusunɔ s̄ɔwa u nɛɛ,
 “A n̄ ȳakuru k̄i n̄ kun mɛ k̄ɛru.

Yen sōna a man wasi kua.

⁶ A ñ nuku dobu mǎ yāku dǎo mwaararuginu ñ kun me

torarun yākunun sǎ.

⁷ Ma na nεε, nε wee Gusunǎ,

na sisi n ka wunen kīru ko

nge me ba nen gari yorua woodan tireru sǎo.”

⁸ Gbiikaa u gerua u nεε, “A ñ yākuru kī ñ kun me kēru, ñ kun me yāku dǎo mwaararugiru, ñ kun me torarun yākuru. A ñ maa nuku dobu mǎ ni sǎo.” Ka me, ba ni mǎ nge me wooda ya yiire.

⁹ Yen biru u nεε, “Nε wee na sisi n ka wunen kīru ko.” Nge meya u ka sǎa gururu kpeerasia ma u kpaaru kāsire kua.

¹⁰ Yesu Kirisi u Gusunǎn kīi te kua, yen sōna sa dεera bεsen toranun di ka abǎ te u kua ka win wasi nǎn teeru.

¹¹ Tǎru baatere yāku kowo baawure ra n yǎwa u ka win sǎmburu ko. Yāku tee niya u ra n mǎ baa me nu ñ kpē nu toranu wuna.

¹² Adama yāku teera Kirisi u kua toranun sǎ te ta tura sere ka baadommaǎ. Yen biru u da u sina Gusunǎn nǎm geuǎ,

¹³ u n ka mara sere Gusunǎ u ka win yiberεba sura bu ko win naa sǎnditiru. ¹⁴ Domi ka abǎ teera u bu dεerasia mam mam sere ka baadommaǎ be Gusunǎ u kua wigibu.

¹⁵ Hunde Dεero u maa sun ye sǎomǎ. Gbiikaa u nεε,

¹⁶ “Yinni Gusunǎ u nεε,

arukawani kpaǎ ye wee

ye kon ka bu bǎke amēn biru.

Kon nen wooda doke ben bwisikunu sǎo.

Kon ye yorusi ben gǎrusǎ.”

¹⁷ Ma u kpam nεε, “Na ñ maa ben toranu ka ben wooda sarabu yaayamǎ.”

¹⁸ Tē bǎ n goon toranu wuna, n ñ maa tilasi bu yākuru garu ko ten sǎ.

Su Gusunə susi

¹⁹ Yen sōna nɛgibu sa toro sindu mə su ka du dii te ta dɛere gem gem sɔə Yesun yem saabu. ²⁰ U sun swaa kpaa yaba ye ya wasi saa karerun min di te ta s̄aa win wasi. ²¹ Sa maa yāku kowo tɔnwero mə wi ba swīi Gusunən tɔmbun s̄. ²² N n mɛn na, i de su Gusunə susi ka murafiti sariru ka naanɛ doke bi bu toro sindu mə ka gōru dɛerɔ ge ga n̄ taarɛ mə ka wasi yi ba dɛerasia ka nim dɛeram. ²³ Su de sa n yīiyɔ bini neni dim dim b̄in seeda sa dimə, domi Gusunə wi u nɔə mwɛeru kua u s̄aa naanɛgii. ²⁴ Su laakari kuana kpa su dam k̄ɛna, sa n ka kīru s̄ɔsimə kpa sa n s̄əm geenu m̄. ²⁵ Su ku mɛnnɔsu sina nge mɛ n s̄aa gabun dɔnɛ. Adama su dam k̄ɛna n kere, yèn s̄ i waamə ma Yinnin tōru ta turuku kooma.

²⁶ Domi s̄a n yē ma torara sa ka m̄ sanam mɛ sa gem gia kə, yākuru garu maa sari te ta koo bɛsɛn toranu wuna. ²⁷ N tiewa sa n siribu mara ka d̄ɔ boko wi u koo Gusunən yiberɛba kam koosia. ²⁸ Baawure wi u Məw̄is̄in wooda sara ba ra n̄n gowa ka w̄n̄w̄ndu sariru, t̄nu yiru n̄ kun mɛ ita b̄a n seeda di ma u taarɛ mə. ²⁹ N n mɛn na, am̄na n ko n s̄aa siribun sanam ka wi u Hunde duromgii w̄n̄wa ma u Gusunən Bii gema ma u win yem kam mɛera mɛ Gusunə u ka win nɔə mwɛerun gari sire ma u ka yēro dɛerasia. I n yē ma yēro win sɛeyasiabu koo kp̄ɛa. ³⁰ Domi bɛsɛ sa yēro yē wi u gerua u nɛɛ, “Nɛna kon m̄ru k̄sia, nɛna kon dibu k̄sia.” U maa kpam nɛɛ, “Yinni Gusunə u koo win t̄mbu siria.” ³¹ Gari k̄siya Gusunə Yinni waso ù n t̄nu n̄ma doke.

³² I yaayo nge mɛ i gasə kua. Sanam mɛ i Gusunən yam bururam wa i kpa, i n̄ni s̄ɔra gem gem adama i yōra sim sim taa bi s̄ə. ³³ Gasə ba bɛɛ w̄mmə ma

ba bεε nōni sōmō batuma sō, gasō maa i gabu dam kēmō be ba wahala yen bweseru waamō. ³⁴ Geema, i ka pirisamba nōni swāaru bōnu kua. Ye ba maa bεε bεen dukia wārari, i wura ka nuku dobu, domi i yē ma i dukia mō ye ya bεεε bo ye ya ko n wāa ka baadomma. ³⁵ N n mēn na, i ku wōrugōru kpana, domi ten are kpā. ³⁶ Ka gem, i n̄ ko ko i kun tēmanē i ka Gusunōn kīru ko kpa i wa i mwa yēn nō mweeru u bεε kua. ³⁷ Geema, nge mε Gusunōn gari gerumō, “N tiewa fiiko, kēeriki tōna.

Wi u koo na u ka tunuma, u n̄ tēemō.

³⁸ Ma wi u sāa gemgii nēn nōni sō,

u ko n wāa naanε dokebun saabu.

Adama ù n biru wura,

nēn gōru ga n̄ maa ka n̄n doramō.”

³⁹ Sa n̄ wāa be ba biru wurō bu ka kam kon wuurō, sa wāawa be ba naanε doke bu ka ben hunden faaba wan wuurō.

11

Naanε dokebu

¹ Wi u naanε doke u yē kam kam ma ye u yīiyō u koo ye wa. U maa yē ma ye ya n̄ waarō ka nōni ya wāawa ka gem. ² Naanε doke bin bwesera yeruku tamba mō. Yen sōna ba bu seeda gea diiya.

³ Ka naanε dokeba sa tuba ma Gusunōn gariya handunia ya ka taka koorā. Nge mēya ba ye sa waamō kua ye sa kun waamōn di.

⁴ Ka naanε dokeba Abeli u Gusunō yākuru kua te ta Kaenigiru bεεε kere. Win naanε dokebun saabuwa ba n̄n soka gemgii domi Gusunōn tii u win kēnu mwa. Ka naanε dokeba Abeli u maa gari mō ka tē baa mε u gu.

⁵ Naane dokebun sōna ba Enaku sua Gusunon mi u n̄ gu. Goo sari wi u maa ka n̄n̄ n̄ni waare, domi Gusunō u n̄n̄ sua u ka da win mi. Gusunon gari maa gerumō, bu sere n̄n̄ sua win kookoosu Gusunō wēre. ⁶ N deema goo sari w̄n̄ kookoosu koo Gusunō wēre n̄ kun ka naane dokebu. Geema, wi u Gusunō susimō u naane s̄a ma Gusunō u w̄a ma u ra be ba n̄n̄ kasu durom kue.

⁷ Ka naane dokeba Nōwe u Gusunon gari swaa daki sanam me u n̄n̄ kirō kua ye ya sisin sō ye u n̄ gina wa. U Gusunō nasia u n̄n̄ mem̄ n̄ōwa ma u goo nimkuu d̄aka gē sō wi ka win yenugibu ba faaba wa. Nge meya u handuniagibu taare wē ma u gem wa Gusunon n̄ni sō naane dokebun saabu.

⁸ Ka naane dokeba Aburhamu u Gusunon sokuru wura ma u swaa w̄ri u d̄ō tem gam ḡia me Gusunō u koo n̄n̄ wē nge tubi ma u d̄ō mi u n̄ yē. ⁹ Ka naane dokeba u sina nge sō tem me sō, me Gusunō u n̄n̄ n̄ō mw̄eru kua. U w̄a kuu bekuruginu sō wi ka Isaki ka Yakōbu. Ben tii, n̄ō mw̄ee tee tera Gusunō u maa bu kua. ¹⁰ Domi Aburhamu u wuu b̄kō mara ge ga kp̄ekp̄eku damguu m̄. Gusunōwa u wuu gen kpunaa kua ma u gu bana.

¹¹ Naane dokebun saabuwa Saaraan tii maa dam wa u ka gura sua baa me u yen saa doona. U yē ma Gusunō wi u n̄ō mw̄eru kua u s̄a naanegii.

¹² Nge meya, saa t̄n̄ durō turon min di, wi u ḡō tura, t̄mba marura ba d̄abia nge w̄allun kperi ka nim w̄kun yani s̄eri yi goo kun kp̄ē u gari.

¹³ Naane dokebu s̄ōra t̄n̄ be kpuro ba gu. Ba n̄ ḡā gee ni wa ba mwe n̄n̄ n̄ō mw̄eru Gusunō u kua, adama ba nu wawa sarun di ba dam koosia ma ba wura ma ba s̄a s̄abu ka tem yarobu handunia

sɔɔ. ¹⁴ Be ba gerumɔ mɛ, ba sɔɔsimɔ kpasasa ma ba tem kasu. ¹⁵ Tem mɛ ba derin beke yà n daa bu m̀, ba koo raa ayeru wa bu ka gɔsira mi. ¹⁶ Adama tɛ ba tem kasu mɛ mu buram bo, tem meya tem wəllugim. Yen sɔna sekura kun Gusunɔ m̀ bu ka ǹn soku ben Yinni domi u bu wuu gagu sɔru kua.

¹⁷ Naanɛ dokebun sɔna Aburhamu u ka Isaki yākuru kua ye Gusunɔ u win laakari mɛɛrimɔ. Aburhamu wiya Gusunɔ u nɔɔ mwɛɛru kua. Ka mɛ, u sɔru kpa u ka win bii teereru yākuru ko. ¹⁸ Gusunɔ u raa ǹn sɔwa u nɛɛ, “Isakin min diya wunɛn bwesera koo yari.” ¹⁹ U bwisika ma Gusunɔ u dam mɔ u ka tɔnu seesia gɔrin di mam, ma ka gem u Isaki wa nge u wurama gɔrin di.

²⁰ Ka naanɛ dokeba, Isaki u Yakɔbu ka Esau domaru kua, ma u bu sɔwa ye ya koo koorɔ.

²¹ Ka naanɛ dokeba Yakɔbu u Yosefun bibu domaru kua tia tia ye u gɔɔ turuku kua, ma u deka t̄asa u ka Gusunɔ s̄awa.

²² Ye Yosefu u gɔɔ turuku kua, ka naanɛ dokeba u Isireliba sɔwa ma saa ya sisi yè sɔɔ ba koo yari Egibitin di, ma u bu sɔwa nge mɛ ba koo win kukunu koosina.

²³ Sanam mɛ ba Mɔwisi mara, ka naanɛ dokeba win mɔwɔba ǹn berua suru ita, domi ba wa ma u s̄a bii durɔ burɔ, ba n̄ maa berum kue bu ka sunɔn wooda sara.

²⁴ Ka naanɛ dokeba, ye Mɔwisi kp̄ɛa u yina bu ǹn soku Egibitin sunɔn bii t̄n kurɔn bii. ²⁵ U k̄ia bu ǹn n̄ni s̄o ka Gusunɔn t̄mbu sannu ka sere ye u koo ȳɛri durum sɔɔ saa fiiko. ²⁶ U bwisika u wa n sanɔ bu ǹn gem nge wi Gusunɔ u gɔsa n kere u Egibitin dukia wa, domi sian areya u mɛɛra.

²⁷ Ka naane dokeba Mawisi u yara Egibitin di, u n̄ sunan marun berum kue. U yāra dim dim nge wi u Gusunə waamə baa me u n̄ waarə. ²⁸ Ka naane dokeba u ka Gə sararibun t̄ə bakaru torua ma u dera ba yem yēka dii kənnəsə kpa wi u bii yerumaba goomə u ku Isirelibagibu baba.

²⁹ Ka naane dokeba Isireliba ba nim wōku ge ba m̄ Naa yari t̄obura nge tem dira. Adama sanam me Egibitigiba kīa bu ko nge me, ba nim diira.

³⁰ Naane dokebun s̄na Yerikon gbārara ka wəruma ye Isireliba ba wuu ge sikerena s̄ə n̄əba yiru. ³¹ Naane dokebun saabuwa Rahabu kurə tanə wi, u n̄ gu ka be ba n̄ Gusunə mem n̄əwe sannu yèn s̄ə u Isireliban gərobu dam koosia ka nuku tia.

³² Mba kon maa gere. Ayera kun man turi n ka Gedeonin gari gere ka Barakigii, ka Sansom ka Yefite ka Dafidi ka Samuēli ka sere Gusunən s̄əmbu. ³³ Naane dokebun s̄na ba sinambu tabu di, ba kua ye ya wā, ba wa ba mwa ye Gusunə u bu n̄ə mwēru kua. Ba gbee sinansun n̄su kərua, ³⁴ ba d̄ə boko go, ba takobin gəə kisirari. Ba n̄ daa dam m̄ adama ba kua damgibu. Ba bu nasia tabu s̄ə, ba t̄ən tukobu tabu di. ³⁵ T̄ən kurəbu gabu ba ben t̄ambu wa ba wurama gərin di.

Ba gabu t̄ya kua ba ka go. Ba yina bu bu faaba ko bu ka wa bu se bu du wāaru s̄ə te ta buram bo. ³⁶ Ba maa kpam gabu yaakoru kua, ba bu seni so. Ba gabu b̄kua ka ȳni ba doke pirisəm s̄ə. ³⁷ Ba gabu kpenu kasuka ba go, ba gabu b̄tira kpirinu yiru, ba gabu go ka takobi. Ba yāa ḡni ka boo ḡni deewa ba ka b̄si. Ba s̄a s̄arobu, ba n̄ni s̄əra, ba t̄ya wa. ³⁸ Ben gem s̄ə, handunia kun weene ya n̄ s̄a

ben wãa yeru. Ba yaayaare kua gɓabunɔ ka guunu wallo ka kpee baaba sɔɔ ka wɔrusɔ.

³⁹ Ba tɔn be kpuro seeda gea diiya ben naane dokebun saabu. Ka mɛ, ba n̄ wa ba mwe yèn nɔɔ mweɛru Gusunɔ u kua. ⁴⁰ Geema, nge mɛ Gusunɔ u sun gãanu yiye ni nu bæɛɛ bo, u n̄ kɛ bu ko be ba yiba n kun ka bæɛɛ sannu.

12

Gusunɔ bæɛɛn Baaba

¹ Bæɛɛ maa, seeda dio dabi teniwa ta sun sikerene. N n men na, i de su ye fɛra su kɔ ye ya sun baasi bæɛɛn sanum sɔɔ ka durum ye ya ra sun fuuku mani sim sim, kpa su temana garasan duka sɔɔ ye ya sun mara. ² Su nɔni wukia sa n Yesu mɛera. Win min diya bæɛɛn naane dokebu wee, wiya maa bu yibiamɔ. U wura ba n̄n go dãa bunanaru sɔɔ, u n̄ gɔɔ win bweserun sekuru mɛera domi u nuku dobu yiyɔ bu n̄n yiye. Tɛ u sɔ Gusunɔn sina kitarun nɔm geuɔ.

³ I win gari bwisikuo nge mɛ u temana ka yibere tɛɛ te durumgiba ka n̄n nɛnuwa, kpa i ku mwia kpana i dam bia. ⁴ Domi bæɛɛ ka durum gabirinaa sɔɔ, i n̄ gina gabirine sere n ka ko gɔɔ. ⁵ I dam kɛɛ gari duari yi Gusunɔ u bæɛɛ sɔɔmɔ nge win bibu? U nɛɛ,

“Nɛn bii, a ku Yinni Gusunɔn sɛɛyasiabu atafiiru ko. A ku maa nuki sankira u n̄ nun gerusimɔ.

⁶ Domi wi Yinni u kɛ wiya u ra sɛɛyasie, kpa u tɔnu baawure sɛna so wi u garisi win bii.”

⁷ I ka bæɛɛn nɔni swãaru temana, Gusunɔ u bæɛɛ kuammewa nge win bibu. Bii wara wãa wi win baaba ku ra sɛɛyasie. ⁸ Bã kun bæɛɛ sɛɛyasie, nge

bii be ba tie, ñ n men na, i ñ sã baan bibu, bæe bii seegebara. ⁹ Su bæsen tundobu yaaya. Ba sun seeyasia sa maa bu bæere wẽ. N n men na, sa ñ ko bæsen Baaba w̄rukoo wiru kp̄iia kpa sa n w̄aru m̄? ¹⁰ Bæsen tundo be, ba sun seeyasia saa fiiko s̄o nge me n bu w̄ere. Adama Gusun̄o u ra sun seeyasie bæsen arufaanin s̄o kpa sa n ka d̄ere nge wi. ¹¹ Bà n sun seeyasiam̄o n da n gina s̄awa nuku sankiranu, n ñ m̄o nuku dobu. Adama am̄en biru be ba swaa gea ḡia seeyasia bi s̄o, ba ra bin arufaan̄i di ye ya s̄a b̄ari yendu ka daa gea.

Bwisi k̄eru ka kir̄o

¹² Bæe be i wasire i n̄oma s̄are, i tii t̄asisio i n̄oma sua kpa i de bæen d̄ua ya n dam m̄o. ¹³ I n s̄im̄o swæe yi yi w̄a s̄o, kpa naa si su ñ bw̄a do, su ka bekura kpa su ku ka kirira.

¹⁴ I hania koowo i n ka n̄o tia s̄a ka t̄ambu kpuro kpa i n w̄aru dim̄o te ta d̄ere, domi goo sari wi u koo Yinni wa, win w̄aru t̄a kun d̄ere. ¹⁵ I n tii se kpa bæen goo u ku raa Gusun̄on durom bia. I n tii se kpa m̄aru ye i yi ḡrūo yu ku raa se nge kp̄ii p̄tura yu wahala doke, kpa yen d̄e yi t̄an dabinu baba. ¹⁶ I n tii se kpa goo u ku ka goo k̄o menna tantanaru s̄o, kpa goo u ku maa yina u ḡa d̄eranu bæere wẽ, nge Esau wi u bii yerumarun tubi d̄ora d̄ia gb̄e teerun s̄o. ¹⁷ Am̄en biru bæen tii i ȳe ma u k̄ia win baaba u n̄un domaru kua adama u n̄un yinari domi u ñ swaa wa u ka k̄asi ye u kua baa me u kasu ka sw̄i.

¹⁸ Bæe, i ñ susime guur̄o te ba koo kp̄i bu baba, nge me Isireliba ba guu te ba m̄o Sinai susi. Guu te, ta d̄o boko m̄o, ka yam w̄okuru ka yam t̄ireru ka woo guna, ¹⁹ ka k̄aban wurenu ka n̄ogiru. Ye Isireliba ba n̄ogii te nua ba suuru kana n̄o ge, gu ku maa ka

bu gari gee ko. ²⁰ Domi ba ñ yiire bin dam mə bi bu nɛɛ, “Hunde koni baayere ye ya guu te baba baa ñ n gbeeku yaan na, ba koo ye kpenu kasukuwa bu go.”

²¹ Ye ba wa mi, ya berum mə sere Məwisi u gerua u nɛɛ, “Berum man mə sere na diirumə.”

²² Adama bɛɛ, Siɔnin guura i susi ka Gusunə Yinni wason wuu ge ga sãa Yerusalemu wərukaa, ka gen gɔrado dabi dabiru te ta ñ garirə te ta mɛnnɛ ka nuku dobu. ²³ Gusunəwa i susi wi u sãa tɔmbu kpuron siri kowo, ka win bii yerumaban mɛnnə bɛn yĩsa yorua wəllə, ka maa tɔn geebun hundeba be Gusunə u dɛɛrasia mam mam. ²⁴ Yesuwa i susi wi u sãa nɔɔ mwɛɛ kpaa ten swaa sɔmə, ka win yem mɛ mu yɛkara, mɛ mu gari mə yi yi Abelin yemgii nɔɔbu dobu kere.

²⁵ N n mɛn na, i n tii sɛ kpa i ku yɛron nɔɔ yina wi u ka bɛɛ gari mə. Be ba yina bu win gari swaa daki wi u bu kirə mə handunia sɔɔ, ba ñ sɛyasiabu kisirari. Kaa sere gere bɛsɛ? Sa ñ kisiramə sà n nùn biru kisi wi u ka sun gari mə wəllun di. ²⁶ Win nɔɔ ga tem yĩira sanam mɛ, adama tɛ u sun nɔɔ mwɛɛ teni kua u nɛɛ, “Kon kɔm wure n tem yĩire nɔn teeru, adama n ñ maa mə mɛ tɔna, ka wəlla.” ²⁷ Ye u nɛɛ, “Kon kɔm ko nɔn teeru,” ya sɔɔsimə ma taka kooa koo yĩirura yu doona kpa ye ya kun yĩirurə ya n ka wãa.

²⁸ Yen sɔ, su Gusunə siara domi sa bandu mə te ta ñ yĩirurə kpa su nùn sã nge mɛ u kɪ ka bɛɛɛ wɛɛbu ka nasiaru. ²⁹ Geema, Gusunə bɛsɛn Yinni u sãawa nge dɔɔ wi u ra kam koosie.

13

Nge mɛ bɛsɛn kookoosu

koo ka Gusunə wɛre

¹ I n da n bεεn naanε dokeosibu kī. ² I yaayo ma n weenε i sɔbu yaare ko, domi be ba kua mε, ben gaba wəllun gɔradoba yaare kua ba n̄ ka baaru. ³ I pirisamba yaayo nge mε i ko ko i n̄ ka bu wāa sannu. I be ba n̄ni s̄ɔm̄ɔ yaayo domi bεεn tii, wasiya i maa m̄ɔ.

⁴ I de baawure u n dur̄ɔ ka kur̄ɔn suanaan bεεε yē kpa dur̄ɔ ka kur̄ɔ s̄ɔ torara kun wāa. Domi Gusun̄ɔ u koo bu siri be ba k̄ɔ mennam̄ɔ tantanaru s̄ɔ ka be ba sakararu m̄ɔ.

⁵ I ku de gobin kīru ta n bεε neni. I de ye i m̄ɔ yu ka bεε n̄rena domi Gusun̄ɔ u n̄ε, “Na n̄ nun derim̄ɔ pai, m̄eya na n̄ maa nun biru kisim̄ɔ ka baadom̄m̄ɔ.” ⁶ Yen s̄ɔna sa ko kpī su tororu so su n̄ε,

“Yinni Gusun̄ɔwa s̄aa wi u koo man somi.

Na n̄ ḡānu ganun b̄erum m̄ɔ.

Mba t̄onu koo kpī u man kua.”

⁷ I bεεn gas̄ɔn swaa gbiobu yaayo be ba bεε Gusun̄ɔn gari n̄ɔsia. I bwisikuo nge mε ba ben wāaru diisina ma ba gu, kpa i ben naanε dokebu saari. ⁸ Yesu Kiri si turo wiya mi, ḡia ka gis̄ɔ ka baadom̄m̄ɔ. ⁹ I ku de bu bεε torasia ka s̄ɔsi tuku dabinu. Domi Gusun̄ɔn duroma mu weenε mu n bεεn ḡɔrusu t̄asisiam̄ɔ, n̄ n̄ m̄ɔ d̄ianun sesenu. Be ba yabu ye kpuro swīi ba n̄ yen arufaani gaa waare.

¹⁰ Sa yāku yeru m̄ɔ t̄en yākunu Yuuban yāku kowo be ba ra raa s̄amburu ko dii d̄erar̄ɔ ba n̄ kp̄ē bu di. ¹¹ Domi ba ra yaa sabe nin gonu d̄ɔ menywa wuun birūɔ sanam mε yāku kowo t̄anwero u ka nin yem dua dii te ta d̄ere gem gem s̄ɔ u ka mu Gusun̄ɔ tusia t̄ambun durum s̄ɔ. ¹² Yen s̄ɔna Yesun tii maa n̄ni s̄ɔra wuun birūɔ u ka wa u t̄ambu d̄erasia ka win tii tiin yem. ¹³ N̄ n̄ men na, su da win mi wuun

biruᵋ kpa ba n sun gema nge wi. ¹⁴ Domi sa n̄ wuu gagu m̄o tem m̄e s̄oᵋ, ge ga ko n wāa ka baadommaᵋ. Wuu ge ga wee geya sa kasu. ¹⁵ N n̄ m̄en na, sa n Gusunᵋ siaramᵋ saa Yesun min di kpeetim sari nge yāku kobu, yera sa n da win yīsiru siare ka b̄esen n̄oᵋ. ¹⁶ I ku gean kobu duari, kpa i n sominamᵋ ka ye i m̄o. Ya sāawa nge yāku ni nu ra Gusunᵋ w̄ere.

¹⁷ I b̄een swaa gbiobu m̄em n̄oᵋwᵋ kpa i bu wiru kp̄iia. Domi b̄een hunden gariya ba ra n ka wasire ȳen s̄o Gusunᵋ u koo bu yen gari bikia. I de bu kp̄i bu wisi ka nuku dobu, n kun ka nuku sankiranu. B̄a n wisa ka nuku sankiranu, ya n̄ b̄ee arufaani gaa kuamm̄e.

¹⁸ I n da sun kanaru kue. Sa ȳe kam kam ma b̄esen ḡoru ga d̄ere domi sa k̄iwa sa n tii kpare dee dee ḡaanu kpuro s̄oᵋ. ¹⁹ Ye na b̄ee bikiamᵋ gem gem, yera i kanaru ko kpa Gusunᵋ u de n wurama b̄een mi fuuku.

Kanaru

²⁰ Gusunᵋ wi u alafia w̄emᵋ u b̄esen Yinni Yesu seeya ḡarin di, ma Yesu wi, u kua b̄esen yāa kparo boko win yem s̄o m̄e mu n̄oᵋ mw̄ee te ta ku ra kpen gari sire. ²¹ Gusunᵋ turo wi, u b̄ee dam k̄e i ka daa gea ko kpa i ka win k̄iru ko, kpa u maa s̄omburu ko b̄ee s̄oᵋ te ta koo n̄un w̄ere saa Yesu Kirisin min di wi sa ko n b̄eere w̄emᵋ sere ka baadommaᵋ. Ami.

Garin wii goberu ka t̄obiribu

²² Negibu, na b̄ee kanamᵋ i de i dam k̄ee gari yi swaa daki ka temanabu, domi ye na b̄ee yorua tire teni s̄oᵋ ya n̄ d̄eu. ²³ Na k̄i i n ȳe ma ba b̄esegii Timote kara piris̄om di. U n tunuma yellu, sa ko na b̄een mi sannu.

²⁴ I bεεn swaa gbiobu kpuro tɔbirio ka maa naane dokeobu kpuro. Italin naane dokeobu ba maa bεε tɔbura.

²⁵ Gusunɔn durom mu n ka bεε kpuro wãa.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8